

המוציא, אלא התחלת הסעודה בשני ככרות, משום כבוד הסעודה, ואף שיש ראשונים שכתבו דין לחם משנה צעי [נמי] שהצרכה תהא על שני ככרות אמנם דרצנן שומעין להקל, וזפרט דדין לחם משנה שכזר הורה זקן הוא ניהו המג"א סי' רנ"ד ס"ק כ"ד, שאינה חובה כל כך, ואם לחשך אדם לומר הרי לדעת הטו"ז וסיעתיה, דין לח"מ הוא מדאורייתא, מ"מ לדידהו הרי פשוט שאפשר לצאת בצליעה בעלמא, ולא צריכנא לצרכה כלל, ועל כך קומכות הנשים שאין יוצאות הצרכה מפי הצולע, אלא קומכות צמה שהן אוכלות פרוסה מהלחם משנה.

אמנם כל זה צריך עיון, שהרי בסי' תפ"ז ברמ"א שם מצואר דעיקר דין לחם משנה, אינו אלא צרכת המוציא, ואין צריך כלל לאכול או לצנוע צ' הככרות, דכתב שם דמי שיש לו רק ג' מצות לסדר ליל פסח, [והרי לפני צרכת המוציא צשעת אמירת "יחזק", כזר חילקו מנה אחת לפרוסה, וא"כ לא נשאר לו עתה לצרכת המוציא רק שני מצות שלימות] אמרינן, דיצרך צרכת המוציא על המצות השלמות, אך לא יאכל המצות השלימות, כדי שישארו לו המצות השלימות להסדר השני למחר [ציו"ט שני של גליות], אלא יאכל רק מהפרוסה, יעוש"ד. הרי דליל א' מקיים מצות לחם משנה, רק צמה שמצרך צרכת המוציא על המצות השלימות, אף שאינו צוע ואוכל אותם, אלא משאירם להסדר השני, [וכזר העיר כן צשמירת שבת כהלכתה פרק נ"ה הערה פ"ד, ומסיק צ"ע]. הרי מצואר דעיקר דין לחם משנה

הצרכה נמי יוצא יד"ח לחם משנה, בזה שאוכל ומתחיל הסעודה בשני ככרות, ולכן צני הצית, יוצאים יד"ח לח"מ בזה שאוכלים מאותם שני הככרות שפתחו בהם הסעודה.

ולדעת הפוסקים דלחם משנה הוא דרצנן עיקר דינה משום חציצות וכבוד, ולכאורה עיקרה משום כבוד סעודה, ולכן ג"כ סגי בזה שפותחים הסעודה על שני ככרות וא"צ לשמוע הצרכה, אמנם מצואר צכמה ראשונים, דדין לח"מ נאמר על הצרכה, וכן הורה והכריע המשנ"צ ש"נכון" להוציא הצרכה מפי הצולע, וגם צדעתם י"ל דסברי, דהצרכה מחשיב כתחילת הסעודה, ולכן צריך לח"מ צשעת הצרכה, כיון שזוהי תחילת הסעודה. ודברי האשל אברהם מצוטטש דאף שאין אוכל מן הלח"מ, וגם אין יוצא הצרכה מפי הצולע, מ"מ צשמיעת הצרכה לצד יוצא יד"ח צ"ע.

ובבן השתא דאחינא להכי, הדרנא לתחילת דצרינו, מה שחמה האלף לך שלמה על הנשים שמקילות צדין לחם משנה, דאין לומר שיוצאות ע"י הצולע, דא"כ למה מצרכות צעמן צרכת המוציא, אמנם, נראה, דאפש"ל דיוצאות ע"י הצולע, בזה שאוכלות מלח"מ, דהיינו שאוכלות מצ' ככרות בהם התחיל ופתח אצי הצית הסעודה, דזה נחשב כבוד וחציצות לסעודה שפתחו הסעודה על שני ככרות, והא דהקשה א"כ למה מצרכות לעצמן צרכת המוציא, ואין יוצאות מפי הצולע, היינו משום דהוא (מהר"ש קלוגר) סבר דעיקר לח"מ היינו צרכת המוציא. אכן כזר נתבאר די"ל דעיקר לח"מ איננה צרכת

שאין יוצא המוציא מן הלח"מ, אבל אם מצרך המוציא לעצמו, וגם אינו אוכל מאותם הלחמים, הרי לא התחיל סעודתו על לחם משנה, שהרי אין לו ולבוצע ולא כלום.

היא רק צרכת המוציא, ולא האכילה והצליעה מהכרות וא"כ לפי"ז יש להזהר הנשים והצני צית אף צמיעת צרכת המוציא, ולא סגי צאכילת או צליעת הלחם משנה.

ומה שדימה הגרשז"א, לדין צרכת היין דקידושא רבה, נראה דאין הנידון דומה לראיה דהרי שם, אף אם המסובים אין טועמים כלל מהיין נמי יצאו יד"ח צעם שמיעת הצרכה, ולכן זה הטועם מן היין ומצרך לעצמו צופה"ג היינו משום דלא גרע, מאלו שאין טועמים כלל מהיין, ויוצאים יד"ח רק צמיעת הצרכה, אבל צלח"מ שצריך כאו"א להתחיל סעודתו על לח"מ, אם אינו יוצא צרכת המוציא, ואף אינו אוכל מהלח"מ, א"כ צמה הוא כאן דין לח"מ.

והנה ראיתי צמירת שבת כהלכתה (פרק נ"ה הערה י"ד) שכתב: ושמעתי מהגרשז"א זל"ה, דאלה סקומכים על הצוצע לצאת מצות לחם משנה, והם מצרכים אח"כ צרכת המוציא שפיר יכולים לקמוך גם על לחם אחר, אם אמנם אינם יכולים לטעום מן הלחם משנה, דכמו שמצרכים לעצמם צופה"ג [בקידושא רבא, ראה צש"כ פמ"ח סעיף יג] וכו' כך גם צלחם משנה אין כוונתם לצאת צרכת הנהנים עכ"ל.

ולבן להלכה היה נראה, שאלו שיוצאים לח"מ ע"י אחר, שגם ישמעו הצרכה, וגם יאכלו מאותם הלח"מ, וכמבואר צמשנ"צ סי' קס"ז צמ"צ ס"ק פ"ג, [אך נראה מוכח צסי' תפ"צ דאפשר לצאת יד"ח לח"מ רק ע"י צרכת המוציא, ונראה דהמנהג דסמכין גם על מה שאוכלים עכ"פ מהלח"מ אף שאין שומעים הצרכה].

ולענ"ד הדבר צ"ע דעד כאן לא שמענו להקל לגבי דין לחם משנה, או דאמרינן דמתחיל הסעודה צשני לחמים ע"י צרכת המוציא, ואף שאוכל אח"כ מלחם פרום, ולא מהלח"מ, שפיר הוא התחלת הסעודה על לח"מ כיון דצריך המוציא על לח"מ, או דאמרינן דהתחלת הסעודה הוא מה שמתחיל סעודתו על שני לחמים, ואף

סימן מ"ב

שיעור טעימה מפת לחם משנה

נחשב שאכל מלח"מ דפחות מכזית לא שמה אכילה ואין צעין אכילה מלחם משנה.

ואף דעל טעימת לחם כל דהו כבר מצרך ברכת המוציא, אבל מ"מ לא חשובה "אכילה" אלא טעימה בעלמא, ואין צעין אכילה דוגמא לכך יעוין צסי' חע"ז צב"ח [הוצא צביה"ל סי' רעא] דלגבי כוס של צרכה צעין דוקא מלוא לוגמיו, דצפחות מכך לא חשיבא אפי' טעימה כלל (ויעו"ש דמחדש דלגבי ארבע כוסות צעין שתיית "רוז הכוס" אבל בקידוש וכיו"צ אף שאין דין שתיית הכוס רק דין טעימה, מ"מ לא סגי בשתיית פחות מלוא לוגמיו) וחזין דטעימה בעלמא לא חשיבה כלל, וצעין טעימה חשובה כמו שתיית מלוא לוגמיו, ה"נ צנידו"ד דצעין אכילה מלח"מ י"ל דכל שלא אכל כזית לא חשיבה אכילה כלל, אלא טעימה ולא יצא יד"ח לח"מ.

אולם י"ל דשפיר אפש"ל דיוצא אף בטעימת כל דהו פחות מכזית דאפש"ל דדין לחם משנה לא נתקן כלל דיש דין "אכילה" מלח"מ. רק נתקן דלריך להתחיל הסעודה על צ' לחמים, וכל שפתח והתחיל הסעודה על לחם משנה שפיר דמי.

הנה הצוה מלחם משנה, לא נחזרר צפוסקים כמה לריך לטעום מפת הלחם משנה אם לריך טעימה כשיעור "כזית" או סגי אף טעימה כל דהו. וכל שצריך וצנע על שתי לחמים. יצא ידי חובתו, אף כשגומר סעודתו על פת אחר שאינו מלח"מ (ודבר זה שכיח טווא צסעודה שלישיית צביהמ"ד שכל המסודים עושים לח"מ אחד, ואוכלים רק טעימה קטנה מלחמי הלחם משנה וגומרים לאכול על פרוסות אחרות).

לפום ריהטא נראה דלריך לכל הפחות כזית, דצפחות מכך לאו שמייה אכילה כלל והוה טעימה בעלמא, (וא"צ נט"י לכו"ע) וחז"ל תקנו דלריך לאכול סעודת שבת מלחם משנה ופחות מכזית לא מיקרי אכילה כלל.

והנה יעוין צסי' קס"ז צמג"א ז' דרצה לומר דצכל סעודה לריך לאכול כזית מפרוסת המוציא, כמו צליל פסח דלריך לאכול כזית מנה משום ברכת המוציא. והמ"א נתקשה צזה דלא ראה נוהגין כך לאכול מיד כזית צבת אחת. ומסקנתו דלכתחילה טוב להחמיר צזה, והוצא דצריו צמשנ"צ ס"ק ט"ו וצסוס"ק ל"ה יעו"ש. אולם כל זה הוא רק לכתחילה אבל צצבת יל"ד דצעין דיהא אכילת כזית מהלחם משנה כי צלא"ה לא

יעוש"ד ולפי דבריו אף אי נימא דזעינן
שיעור אכילה של כזית מ"מ אפשר לצרף
אכילה של כל המסובין.

ולפי זה אם יצרך על לח"מ, ויאכל ממנו
רק פחות מכזית ללא צירוף של שאר
בני המסובין (שאף אחד לא יאכל מהלח"מ
עוד ונמנא שאכלו מהלח"מ רק פחות מכזית)
אפשר ללא מהני, דהא עתה אמרינן דמהני
מטעם צירוף כל המוסבין, דהפת נאכל ע"י
כולם, אצל כאשר אף אחד לא יאכל מהפת
כזית לא ינא.

ברם דבר זה צריך תלמוד רב, ובהקדס יש
לדון ולחקור האם באמת מהני בכל
הש"ס צירוף של שני בני אדם שיאכלו ביחד
כזית, דלכאורה אין בזה שום סברא דמיהני,
צירוף של שני בני אדם, ללא זה אכל ולא
זה אכל.

ובאמת מנאנו בזה דעת החת"ס בשו"מ
סי' ק"מ שדן צענין אכילת קדשים
דמבואר בגמרא יומא דף לט. דכל כהן הגיע
לו כפול מלחם הפנים והיו הצנועין מושכין
את ידיהם. ומשמע שם צרש"י דאילו היה
מגיע להם בשיעור כזית לא היו מושכים
ידיהם, ורק כיון שהגיע להם רק כשיעור
פול משכו ידיהם וכותב החת"ס בזה"ל:
דלפענ"ד אין מ"ע מחויב על האוכל קדשים
שיאכל כזית דא"כ לא היו רשאים לחלק
הקדשים לכמה כהנים שיגיע לכל אחד כפול
ואין שום אחד מהם מקיים המצוה מ"ע
בכל הקדשים. חוץ מפסח שצו מחויב כל
אחד לאכול כזית אצל שאר קדשים מנא

ובאמת ישנם פוסקים דס"ל דא"צ כלל
לאכול מהלח"מ וסגי לשמוע ברכת
המוציא שצירך המצרך על לח"מ, אף שאינו
אוכל מכך, אצל אף לדעת הפוסקים דס"ל
דזעינן אכילה מהלח"מ י"ל דסברי דזעינן
התחלת הסעודה תהיה בלח"מ. אולם א"צ
בזה דין וגדר אכילה אלא כל התחלה שהיא.
איברא דאכתי יש לפקפק דפחות מכזית לא
הוה אף התחלה ללאו כלום הוא וצ"ע.

צירוף כל המסובין לשתיית מלוא לוגמיו בכוס, ובאכילת קדשים

ולכאורה יש להציא לנידו"ד חקירה מחודשת
דכמו דכתבו הפוסקים צסי' רע"א
סעיף י"ד לגבי שתיית כוס של קידוש דזעינן
שיעור מלוא לוגמיו ללא צענין דהמקדש הוא
ישתה כל הכוס אלא דאפשר לצרף שתיית
כל המסובין, דהעיקר שישתו הכוס של קידוש
ה"נ י"ל דהעיקר שיתחיל הסעודה על לח"מ,
ולא צענין שיעור אכילה שיהיה על ידי אדם
אחד אלא סגי צירוף של כל המסובין. דכל
המסובין יחד אכלו כזית בסעודה מהלחם
משנה ינא דע"י כולם אכלו כזית.

ויעויין בערוך השלחן סי' רע"א סעיף ל"ו
דבוכיח דין זה דאין צריך שתיית
רביעית למקדש, כמו בלחם הפנים דכתיב
בזה מפורש דין אכילה, מ"מ א"צ דין כזית
לכא"ו אלא אמרינן ציומא דף לט. דהכהנים
היו אומרים הגיעני כפול שהוא פחות מכזית.
וחזינן דסגי צירוף של כל הכהנים יחד, ה"נ
בשתיית כוס קידוש סגי צירוף כל המסובין

דמרצין דעצדים אפשר לקבל עליהם נזירות, ואמרינן דהחידוש הוא דנזיר כתיב לאסור איסור על נפשו, צמי שנפשו קנויה לו, ינא עבד שאין נפשו קנויה לו, קמ"ל דמ"מ עבד יכול לקבל עליו נזירות יעו"ש. הרי מפורש דכל ישראל נפשו קנויה לו (ורק עבד אין נפשו קנויה לו) א"כ שפיר שייך דין מאבד ומפקיר נפשו, דפטורים להצילו כיון שהוא הצעלים על נפשו.

המחבר

בענין מאבד עצמו לדעת

[והנה ענין איסור מאבד עצמו לדעת קשה טובא, דצנשמם ראש סי' שמ"ה איתא דאדם שהוא עני וסובל חרפת רעב מותר לו לאבד עצמו מדעת וכדחזינן צמעה דרבי חנינא בן תרדיון שציקש להקדים מיתתו יעו"ש ד'. וראה זה פלא דצו"ת צית אפרים יור"ד סי' ע"ו נקט להלכה כתשובה זו, ודן ופלפל צראיות שזה להלכה, ונקט כדצרי, וכן דתשובה זו של הצנשים ראש ציין לה הגרעק"א ציור"ד סי' שמ"ה, משמע די ש לה פנים בהלכה, ואילו החת"ס כתב צו"ת יור"ד סי' שכ"ו ס"ק ג' דתשובה זו מוכיחה כי צנשים ראש מזויף. הרי דס"ל דאין לה שום מציאות בהלכה, עד שהיא מוכחת על הספר שהוא מזויף, יעו"ש. ופשוט המחלוקת כי אם האדם צעלים על עצמו יכול לאבד כשהוא מתוך עניות וצרות, ואם אין הגוף שלו ועל כרחק אמה חי, אינו יכול לאבד עצמו.

ונראה דהיינו נמי סברת המחלוקת הפוסקים אם מותר לאבד עצמו משום כפרה,

כמאבד עצמו צמה שהשכיב עצמו על הקור, ויל"ד אם זה חשוב כמאבד עצמו לדעת, ולכן אמרו דעכ"פ הלל ראוי להצילו ופשוט).

אבן צחכמת שלמה (להגרש"ק) סי' שכ"ט עשה כעין פשר צדין זה, דאם הכנים עצמו לסכנה, רק צצת אין להצילו, דכיון דהא דפיקו"נ מותר צצת הוא רק מפני שהצלת נפשות "דוחה" את מלות צצת, וצמקוס דפשע לא חשיבא למידחי, יעו"ש ד'. (אכן מדצרי עולה כי התוספת צצת חולק עליו). ועכ"פ משמע דרק צצת אין להצילו אבל צחול שפיר חייבים להצילו אף שהפקיר עצמו ומאבד גופו לדעתו. ורק לגבי צצת אין להצילו, ויעויין צו"ת הגר"ש איגר ח"צ צכתים סי' ס"ג אות ו', וכן צסי' נ"א.

איברא דהקצא דקושייתא שם (וכן הוא בצארכה צחלקת יואצ ח"צ סי' פ"ח חוזר צו מכל הדין הזה דאין להציל את המאבד עצמו מדעתו), וכותב: אבל זה אינו דצאצידת גופו לא שייך אצידה מדעת דנפשו של אדם אינו שלו רק קנויה לשמים כמצואר ר"פ צתרא דנזיר ע"ש ס"א ע"א עכ"ל, הרי שחידש דנפשו של אדם אינו קנויה לו. וכן כתב המהרי"ל דיסקין צקונטרס אחרון סי' ה' אות ל"ד להציל את המאבד עצמו, וציאר צדעתו צקוצן תשובות להגריש"א ח"צ סי' כ"ו דטעמו דאין גופו של אדם קנוי לו.

ובבר תמה צקונטרס קשות מיושצ ושאל את המחבר דלכאורה מפורש שם צסוגיא דנזיר ס"א. איפכא דדנו שם צסוגיא

ג"כ קרא לא תעמוד על דם רעך, ומשום פסוק זה יש להצילו.

אולם צה יש לדחות דכשהוא מפקיר עצמו ואין רוחה חיותו אין דין לא תעמוד על דם רעך, וכל הפסוק לא תעמוד על דם רעך, הוא רק כשיש פסוק ודין של השבת גופו, ויעוין בחכמת שלמה סוף חו"מ דאם רואה שאחד טועה צנהר ואינו לפי כבודו של המציל להצילו, פטור להצילו, דהשבת הגוף דומה להשבת ממון, דתרווייהו ילפינן מהפסוק והשבותו לו, וכמו דבאצידת ממון דרשינן דזקן ואינו לפי כבודו פטור, הה"נ בהשבת גוף האדם, יעו"ד. וכבר תמהו רבים עליו, דהרי כל שצטלו מחזיר גם צל חצירו מחזיר, והרי ודאי שהיה מציל עצמו בכל אופן שהוא ולא היה פוטר נפשו בזקן ואינו לפי כבודו, ואכ"מ.

אולם להלכה צכל זה יעוין צכלי חמדה פרשת תצא צכל האמור, שהאריך צנידון הצלת מאצד עצמו לדעת, וצשו"ת צין אליעזר ח"ח סי' טו פרק ד' וציע אומר חלק ח' סי' ל"ז צהערה ועוד. שמפורש צמשנת רצותינו הראשונים והאחרונים דיש להציל את המאצד עצמו וכדלהלן.

רבן מפורש צתשו' מהר"ם מרוטנבורג סי' ל"ט דאמרינן צסנהדרין עג. שהרואה את חצירו טועה צנהר צייצ להצילו וכותצ דדבר זה פשוט הוא שאפילו צוות אל תצילוני שמצילו, ומוציא ממנו מה שהוציא עליו וכן מפורש צצרכי יוסף להחיד"א סי' ש"א ס"ק ו' שדן לגצי אשה ששתתה סס המות וכתצ

יעוין שס צצית אפרים יור"ד סי' ע"ו. ועיין צכתוצות קג: דכוצס הפיל עצמו מן הגג ומת והיה מזומן לחיי עוה"צ ופירש צשטמ"ק דעשה כן לכפרה, ועיין שו"ת שצות יעקב ח"צ סי' קי"א.

וראיתי להעמיק כאן דבר פלא שנזכר צסמ"ק מצוה ג' אשר כל רואה משתומם וז"ל: לאהוב את הקצ"ה צכל לצ וצכל נפש ופירשו רצותנו צע"ז ג"ע ושפ"ד אפילו צננעה יהרג ולא יעצור ושאך מצוות צננעה יעצור ואל יהרג אם ירצה אצל מידת חסידות שלא יעצור ואין לומר מאחר שאמרו חכמים יעצור ואל יהרג אם יעצור פיהם גם דמו הנה נדרש, כי מאחר דכוונתו לשמים נדקה תחצצ לו וראיה משאל שמסר עצמו למיתה ואמר לנערו פגע צי ואל יתעללו צי הערלים שנחכוין לשמים. וראיה מרצינו יהודא החסיד שהזהיר לתלמידיו שלא לילך לחופה מפני ליסטים שצדרך והלכו וצטחו צמה שידעו להזכיר את השם הלכו והזכירו וניצולו, צחורה אמר להם אצדתם את העולם הצא, אם לא תצוצו [צאותו הדרך שיש שס ליסטים] צלא שום הזכרת השם ותמסרו נפשכם להריגה והלכו ונהרגו עכ"ל הסמ"ק, הרי דמותר לאצד עצמו לשם כפרה, וכל הסיפור לפלא.

ונראה דכל זה שייך אם י"ל שהגוף שלו, ולכן יכול לאצדו לצורך כפרה, אצל אם הגוף קנוי לשמים, תמיה לומר שיכול להפקירו ולאצדו, וי"ל.

והנה עוד טוען צקצא דקושיתא דאין להמנע מלהציל את המאצד עצמו דהרי מצד הפסוק והשבותו לו, הרי יש

עיונים סימן לח בהלכה רכז

חכם קמיע להצילה, והיה נידון אם מותר להצילה בשבת ברפואה סגולית, אבל זה היה פשוט אצלו שחייבים להצילה אף שהיה מאבד עצמו לדעת, יעו"ש.

ובאמור דדברינו לעיל לנכאורה פשוט די' להצילו, מהפסוק ושמרו בנ"י לעשות דחלל עליו שבת כדי שישמור שבתות הרבה, וכדילפינן לה ציומא פג.

סימן לט

חילול שבת לפיקו"נ של מי שאינו שומר תורה

להצילו אף בחול, א"כ לכאורה פשוט דשבת יש איסור להצילו דכיון דאין כלפיו חיוז פיקו"נ, רק רשות, א"כ שבת אסור להצילו.

אולם צביאור הגר"א שם אחרי שהאריך בצירור מקור שיטה זו דאין חיוז להצילו מסיק דזה"ל: ותוס' צעזודת כוכבים כ"ו ב' ד"ה אני כתבו דמחויבין לפדותו ולהלוותו וכן עיקר עכ"ל הגר"א. הרי מפורש דהגר"א חולק על הכרעת השו"ע ופוסק כדעת התוס' דחייבין לפדותו.

ובן צפתחי תשובה שם ס"ק א' מציא תשובת חוות יאיר סי' קל"ט וכנסת יחזקאל סי' ל"ח דשניהם פסקו דחייבים להציל את המומר לתיאבון ותמה עליהם דהרי לדעת השו"ע והרמ"א אין חיוז להצילם ואחרי אריכות דבריו מציא דברי הבכור שור צגיטין דף כו שהאריך לתמוה על הצ"י והשו"ע שלא הזכירו דעת התוס' צע"ז דף כ"ו [הנ"ל] שהציא הגר"א [שחייבים להציל אף מומר לתיאבון יעוש"ד. הרי דנקט להלכה לסמוך על דעת התוס' דאף מומר לתיאבון חייבים להציל. וע"פ דברי הגר"א והפ"ת סמך המשנ"צ לפסקו דחייבים להציל מומר לתיאבון.

אולם עדיין נריך תלמוד דהנה ציור"ד סי' קנ"ח סעיף א' פסק המחבר דרועי

יש לזרר אם יש לחלל שבת כדי להציל נפש של מי שאינו שומר תורה רח"ל [צמיוחד צומנינו שצעוו"ה רוב עם ישראל אינם שומרי תורה] די"ל דאינו בכלל ישראל ואין לחלל שבת עבורו, ולכאורה נידון זה נחלק לצ' ענינים. א'. אם מותר לחלל שבת עבור מומר לתיאבון [דצודאי רוב אלו של בני ישראל שאינם שומרי תורה אינם עושים כן כדי להכעיס אלא לתיאבון]. ומה דינם אם יש צוה חשש של אפיקורס שאינם מאמינים כי התורה מן השמים רח"ל ועוד יש לדון אם צומנינו יש להם דין "תינוק שנשזה לצין העכו"ס", וצענין זה נדון להלן.

דין מומר לתיאבון

כתב המשנ"צ סי' שכ"ט ס"ק ט' וז"ל: ישראל צעל עצירות לתיאבון כל זמן שאין כופר בתורה נראה דמחללין שבת להצילו עכ"ל ובשער ציון ס"ק ח' כתב עיין ציור"ד בסי' רנ"א צביאור הגר"א וצפ"ת שם צשם הבכור שור.

וביאור דברי השער ציון הוא, דהנה בסי' רנ"א סעיף ב' כתב הרמ"א וז"ל: אצל עבריין לתיאבון אין איסור בדבר אם רוצים לפדותו אצל אין מחויבים בכך עכ"ל, הרי נתחדש דעבריין לתיאבון אין חיוז בדבר